

ҚАЗАҚСТАН тарихы

(Ежелгі заман)

Жалпы білім беретін мектептің
5-сыныбына арналған оқулық

*Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі бекіткен*

5

Алматы "Мектеп" 2017

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз.....	6
---------------	---

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕЖЕЛГІ АДАМДАРДЫҢ ӨМІРІ

§ 1. Қазақстанның ежелгі тарихына шолу	8
§ 2. Тас дәуірі	11
§ 3. Ежелгі адамдардың дамуы мен келбеті.....	13
§ 4. Алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігі	16
§ 5. Қазақстанның тас дәуірінің археологиялық олжалары.....	20
§ 6. Тас дәуірі тұрғындарының еңбек құралдары мен қарулары	23
§ 7. Тас дәуірінің соңындағы шаруашылықтың дамуы	26
§ 8. Мезолит пен неолит дәуірінің еңбек құралдары мен қарулары	29
§ 9. Мыс дәуірі.....	31
§ 10. Ботай мәдениеті	33
§ 11. Қола дәуірінің кезеңделуі мен мәдениеттері.....	36
§ 12. Ежелгі кеншілер және өндірістік орындар.....	39
§ 13. Андрон мәдениеті.....	42
§ 14. Беғазы-Дөңдібай мәдениеті.....	45
§ 15. Өлкей Марғұланның ашқан археологиялық жаңалықтары	47
§ 16. Ежелгі адамдардың діни түсініктері мен дүниетанымы....	49
§ 17. Жартасқа сурет салу өнері	52
§ 18. Ежелгі тұрмыс-тіршілік.....	55

ЕЖЕЛГІ КӨШПЕЛІЛЕР ӨМІРІ

§ 19. Темір дәуірінің кезеңдері мен ерекшеліктері.....	60
§ 20. Темірді игеру және оның ерте көшпелілер өміріндегі маңызы.....	62
§ 21. Көшпелі малшаруашылығы мен өмір салтының қалыптасуы.....	65
§ 22. Көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесі	68
§ 23. Ежелгі тайпалардың өнері	70
§ 24. Көшпелілердің баспанасы — киіз үй.....	72
§ 25. Ерте көшпелілердің наным-сенімдері	75
§ 26. Ерте көшпелілердің әлем туралы түсінігі	78

САҚТАР

§ 27. Қазақстан аумағындағы сақтар.....	82
§ 28. Сақтар туралы ежелгі грек және парсы тіліндегі мәліметтер.....	85
§ 29. Сақтар туралы археологиялық мәліметтер	88
§ 30. Есік обасы. “Алтын адам”	91
§ 31. Шілікті алқабының патша обалары	94
§ 32. Бесшатыр — қасиетті, ғұрыптық мекен	96
§ 33. Берел — “мәңгілік мұздықта” сақталған жәдігерлер.....	99

§ 34. Сақтардың қолданбалы бейнелеу өнері. Аң стилі.....	102
§ 35. Сақтардың діни наным-сенімдері мен ғұрыптары	105
§ 36. Тасмола мәдениеті. “Мұртты обалар” құпиясы	107
§ 37. Сақтардың қоғамдық құрылымы	109
§ 38. Тұмар (Томирис) ханша	111
§ 39. Сақтардың әлеуметтік құрылымы	113
§ 40. Шырақтың ерлігі	115
§ 41. Сақ тайпаларының көрші елдерімен қарым-қатынастары	117
§ 42. Александр Македонскийдің сақтарға жорығы	120

ҮЙСІНДЕР МЕН ҚАҢЛЫЛАР

§ 43. Ежелгі үйсіндер кімдер еді?	124
§ 44. Үйсіндер туралы қытай деректері	128
§ 45. Ежелгі қаңлылар кімдер еді?	130
§ 46. Ежелгі қаңлылардағы қала мәдениеті	132
§ 47. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы мен саяси өмірі	135
§ 48. Сыма Цянь мен Жан Чяньның деректері.....	137
§ 49. Үйсіндер мен қаңлылардың мәдениеті.....	139
§ 50. Үйсіндер мен қаңлылардың археологиялық ескерткіштері	142

ҒҰНДАР

§ 51. Ғұндар кімдер еді?	146
§ 52. Мөде төңірікүттың ел басқару саясаты	148
§ 53. Ғұндар және Ұлы Қытай қорғаны.....	151
§ 54. Ғұн мемлекетінің құрылымы, шаруашылығы мен мәдениеті	153
§ 55. Ғұндар және “Халықтардың ұлы көші”	156
§ 56. Аттила (Еділ) және оның батысқа жорықтары	159

САРМАТТАР

§ 57. Қазақстан аумағындағы ежелгі сарматтар	164
§ 58. Сарматтардың шаруашылығы мен мәдениеті	166
§ 59. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері	168
§ 60. Сарматтардың көрші халықтармен қарым-қатынастары	170

ЕЖЕЛГІ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНА ШОЛУ

§ 61. Қола дәуірі тұрғындарының тұр-тұлғасы мен бет әлпеті ...	174
§ 62. Темір дәуірі тұрғындарының келбеті және нәсілдік ерекшелігі.....	176
§ 63. Ежелгі дүниеге саяхат жасайық	178
§ 64. Ертедегі тайпалар мәдениеті.....	181
Қайталауға арналған жұмбақ сөздер.....	184
Глоссарий	185

